

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله مباحث تربیتی
در سبک زندگی اسلامی

کودک و نوجوان و تربیت جنسی

حجة الاسلام دکتر سید محمود مرویان حسینی

(عضو هیئت علمی دانشگاه علوم اسلامی رضوی)

سرشناسه: مرویان حسینی، سید محمود، ۱۳۴۴-

عنوان و نام پدیدآور: کودک و نوجوان و تربیت جنسی

مشخصات نشر: مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی، انتشارات، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۱۴۸ ص.

فروست: سلسله مباحث تربیتی در سبک زندگی اسلامی؛ ۱.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۴۴-۱۳-۱

وضعیت فهرست‌نویسی: فیپای مختصر

یادداشت: فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی:

<http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است

یادداشت: کتابنامه

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۳۷۹۶۴۷۶

کودک و نوجوان و تربیت جنسی

نویسنده: حجة الاسلام دکتر سید محمود مرویان حسینی (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم اسلامی رضوی)

ارزبایان علمی: حجج اسلام دکتر سید محمد باقر حجتی (استاد دانشگاه تهران)

و دکتر جواد ایروانی (دانشیار دانشگاه علوم اسلامی رضوی)

ویراستار: حمیدرضا نویدی مهر (نگهبان)

طراح جلد: حمید نخعی

چاپ اول: اردیبهشت ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

مدیر اجرایی پژوهش و ناظر چاپ: علی اصغریار

حروفچینی و صفحه‌آرایی: واحد نشر دانشگاه علوم اسلامی رضوی

چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی

مرکز توزیع

مشهد مقدس: حرم مطهر، انتشارات دانشگاه علوم اسلامی رضوی

صندوق پستی: ۹۱۷۳۵-۱۱۹۳ تلفن و دورنگار: ۰۵۱-۳۲۲۳۶۸۱۷

www.razavi.ac.ir

حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

۷		سخن ناشر
۹		مقدمه
۹		الف) تبیین موضوع
۱۰		ب) ضرورت و اهمیت موضوع
۱۳		ج) سؤال‌های پژوهش
۱۳		د) فرضیه‌ها
۱۵		فصل اول: مفاهیم و کلیات
۱۵		گفتار اول: جنسیت
۱۶		الف) هویت جنسی
۱۸		ب) نقش‌آموزی جنسیتی
۲۳		گفتار دوم: غریزه جنسی
۲۴		الف) تعریف غریزه جنسی
۳۱		ب) مراحل رشد تدریجی غریزه جنسی
۳۲		ج) نیرومندی غریزه جنسی
۳۴		گفتار سوم: اخلاق جنسی
۳۶		گفتار چهارم: تربیت جنسی
۳۷		تربیت جنسی از دیدگاه اندیشمندان
۴۰		گفتار پنجم: آموزش جنسی

۴۱	ویژگی های آموزش جنسی در اسلام
۴۴	گفتار ششم: انحراف های جنسی
۴۵	الف) تعریف انحراف جنسی
۴۶	ب) انواع انحراف جنسی
۴۸	ج) زمینه ها و عوامل انحراف های جنسی
۴۸	۱. خانواده
۴۸	۲. تحقیر شخصیت فرد
۴۹	۳. نبود راهنمایی و هدایت جنسی فرزندان
۴۹	۴. فضای عمومی
۵۰	۵. دوستی با جنس مخالف
۵۱	۶. تمکین نکردن در امور زناشویی
۵۲	۷. فقدان محبت در کانون خانواده
۵۷	فصل دوم: تربیت جنسی در دوره کودکی
۶۰	گفتار اول: هویت جنسی
۶۱	گفتار دوم: نقش جنسی
۶۳	نظریه های رشد نقش جنسی
۶۵	گفتار سوم: اسلام و نقش های جنسیتی
	گفتار چهارم: آموزش های والدین در هدایت نقش جنسی فرزندان
۶۸	در منابع اسلامی
۶۸	الف) بازی کردن با کودک
۷۱	ب) تبعیض قابل نشدن بین دختر و پسر
۷۲	ج) کمک به درک نقش جنسیت در فرایند کودکی
۷۵	د) ناراضی نبودن والدین از جنسیت خود
۷۵	ه) نوع پوشش والدین در منزل
۷۶	و) حضانت کودک پس از طلاق
۷۷	ز) عوامل اجتماعی
	گفتار پنجم: آموزش های والدین در مراقبت از بیداری جنسی
۸۱	کودکان در منابع اسلامی

۱. تأکید بر اجتناب از انجام عمل جنسی توسط والدین در برابر دیدگان کودکان	۸۱
۲. مقید کردن فرزندان برای اجازه گرفتن به هنگام ورود به اتاق خواب والدین	۸۱
۳. پرهیز از لمس اندام جنسی کودک	۸۲
۴. پرهیز از بوسیدن و در آغوش کشیدن کودکان توسط افراد نامحرم	۸۳
۵. اجتناب از نگرستن به اندام جنسی کودک	۸۴
۶. تنظیم برنامه خواب کودک	۸۵
۷. پاسخ مناسب به سؤال‌های جنسی کودک	۸۵
فصل سوم: تربیت جنسی در دوره نوجوانی	۸۷
گفتار اول: تعریف نوجوانی	۸۷
گفتار دوم: دامنه نوجوانی	۸۸
گفتار سوم: ویژگی‌های نوجوانی	۸۹
الف) نوجوانی، دوره‌ای انتقالی	۸۹
ب) نوجوانی؛ سنّ مسئله آفرینی	۸۹
ج) نوجوانی؛ زمان جستجوی هویت	۸۹
د) نوجوانی؛ زمان آرمان‌گرایی و پیوند با مذهب	۹۲
ه) نوجوانی؛ سنّ هراس	۹۳
گفتار چهارم: بلوغ	۹۴
الف) تعریف بلوغ	۹۴
ب) نشانه‌های بلوغ	۹۴
ج) بلوغ شرعی	۹۷
۱. بلوغ در آیات قرآن	۹۸
۲. بلوغ در نظر عالمان اسلامی	۹۹
د) اختلال‌ها و بحران‌های بلوغ	۱۰۴
۱. بلوغ زودرس	۱۰۴
۲. بلوغ دیررس	۱۰۶

۳. بی‌اطلاعی از بلوغ و شروع آن ۱۰۷
۴. مواجه شدن با مسئله تکلیف ۱۱۰
۵. نداشتن ثبات عاطفی ۱۱۲
۶. مستحکم نبودن شالوده‌ها ۱۱۵
۷. دوستی‌های مسئله‌دار در نوجوانی ۱۱۷
۸. انحراف‌های جنسی همزمان با دوره بلوغ و عوامل آن ۱۲۰
- ۱۸- خود ارضایی ۱۲۲
- مهم‌ترین علل و زمینه‌های خود ارضائی ۱۲۴
- ۲۸- علل انحراف جنسی در نوجوانان؛ روش‌های
پیشگیری و درمان ۱۲۴
- ه) راهبردهای اسلامی تربیت جنسی نوجوان در سن بلوغ ... ۱۲۷
۱. نهاد خانواده سالم و پویا، عامل مدیریت رفتارهای
جنسی نوجوان ۱۲۷
۲. تبیین صحیح غریزه جنسی عامل تربیت درونی
نوجوان ۱۳۰
۳. پذیرفتن غریزه جنسی، به عنوان تمایلی طبیعی و
تدبیر برای راهنمایی و مشاوره ۱۳۲
۴. تصعید و والایش ۱۳۳
۵. تعدیل تمایلات جنسی در دوران نوجوانی ۱۳۳
۶. تقویت ایمان و اراده معنوی نوجوان ۱۳۵
- و) آموزش‌های جنسی والدین و مربیان در زمینه بلوغ جنسی
و شرعی نوجوانان ۱۳۷
- نتایج و پیشنهادها ۱۳۹
- کتابنامه ۱۴۳

سخن ناشر

یکی از ساحت‌های مهم و تأثیرگذار انسان، ساحت جنسی اوست.

تمایل‌های جنسی در نهاد آدمی وجود دارد و به تناسب شرایط سنی، عوامل محیطی بروز و ظهور می‌یابد. ادامه حیات بشر و روابط سازنده و عاطفی میان انسان‌ها نیز به همین تمایل وابسته است. نیازهای جنسی و روش‌های درست مواجهه با آن و همچنین کنترل و مدیریت رفتارهای جنسی، بخش قابل توجهی از آموزه‌های ادیان و مکاتب را به خود اختصاص داده است.

اسلام در سبک زندگی خویش، چه در قالب تحلیل و توصیه‌ها و چه در قالب رفتارهای الگوی پیشوایان خود به این مقوله راهبردی توجه نموده است و تلاش کرده تا مرحله حد وسط و نقطه تعادلی را در این زمینه ارائه کند. از نظر اسلام غریزه جنسی، یک تمایل منفی و مذموم نیست، بلکه سرمایه‌ای است که بایستی به درستی پاسبانی شود تا در عرصه ازدواج و تشکیل نهاد خانواده، کارکردهای اساسی خود را بروز دهد.

در مقابل، انحراف‌های جنسی و اختلال‌های مربوط به این زمینه، مشکلات روانی و اجتماعی و اخلاقی فراوانی را در مسیر رشد فردی و جمعی بشر قرار داده است و نهادهای اساسی کمال‌آفرین را دچار بحران کرده است.

بازشناسی مبانی نظری و رفتاری اسلام و آموزه‌های قرآن و حدیث، در مقوله تربیت جنسی در دوره‌های گوناگون رشدی شامل کودکی، نوجوانی، جوانی و مرحله ازدواج، تلاش شایسته‌ای است که در مجموعه کتب حاضر صورت گرفته است.

این تألیف که رساله دکتری حجة الاسلام دکتر سید محمود مرویان حسینی است و از سرمایه راهنمایی و نظارت اساتید محترم آقایان حجج اسلام دکتر سید محمد باقر حجتی، دکتر جواد ایروانی، دکتر رضا حق‌پناه، دکتر حسن نقی‌زاده و نیز دکتر محمد علی برادران رفیعی بهره برده است، از جمله منشورات مرکز پژوهش دانشگاه علوم اسلامی رضوی است که برای استفاده فرهیختگان و عموم مردم در قالب سه کتاب (کودک و نوجوان و تربیت جنسی، جوان و تربیت جنسی، خانواده و تربیت جنسی) انتشار می‌یابد.

لازم به یادآوری است بخش کلیات این کتاب شامل هویت جنسی، غریزه جنسی، اخلاق جنسی، تربیت جنسی، انحراف جنسی و ویژگی‌های آموزش جنسی در اسلام به حسب جایگاه مقدماتی در مباحث تربیت جنسی، در هر سه کتاب تکرار شده است.

امید است که منشأ اصلاح اندیشه و رفتارهای آحاد جامعه اسلامی در مسیر دستیابی به سبک زندگی اسلامی گردد.